

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

DIREKTORAT ZA PROSTOR, GRADITEV IN STANOVANJA

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Strategija kulturne dediščine 2020-2023

Pilotna aktivnost “Kako sektorske politike prispevajo k prostorskim (ne)ravnovesjem: Prostorski učinki politik (TIA)”

Prva delavnica, pilotno območje Obsotelje in Kozjansko

Barbara Kostanjšek, UL BF

Izhodišča

- **Načelo celostnega ohranjanja dediščine** kot temelja nacionalne identitete, kulturne raznolikosti Slovenije, privlačnosti države za življenje, izobraževanje, razvoj, umetniško ustvarjanje, turizem in druge gospodarske dejavnosti
- **Glavni izziv strategije je tako ustvariti sinergijo med obstoječimi sektorskimi cilji, usmeritvami in ukrepi na področjih, pomembnih za ohranjanje dediščine, ter jih izboljšati ali dopolniti, kjer je to potrebno.**

Izhodišča

- Državni zakonodajni okvir: Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, z vsemi spremembami), Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, z vsemi spremembami), Strategija razvoja Slovenije
- EU zakonodajni okvir:
- – Evropska strategija kulturne dediščine za 21. stoletje, sprejeto 27. 2. 2017
- – Resolucija Evropskega parlamenta z dne 8. 9. 2015 »Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo« (2014/2149 (INI))
- – Agenda Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030, sprejeto 25. 9. 2015
- – UNESCO Priporočilo o zaščiti in promociji muzejev in zbirk, njihove raznolikosti in vloge v družbi, sprejeto 17. 11. 2015
- – Sklepe Sveta z dne 21. maja 2014 o kulturni dediščini kot strateškem viru za trajnostno Evropo (UL C št. 183 z dne 14. 6. 2014)
- – Sklepe Sveta EU o participativnem upravljanju kulturne dediščine (UL C št. 463, 15. 11. 2014)
- – Priporočila Komisije o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva ter njegovi digitalni hrampi (UL L št. 711 z dne 27. 10. 2011)

Namen in cilji Strategije

- **Namen strategije je spodbuditi in podpreti vlogo dediščine pri doseganju splošnih strateških ciljev, kot so vključujoča družba, uravnotežen – pametni razvoj in nenehno prenašanje znanj.**
- **Splošni cilji strategije so s pomočjo dediščine prispevati h kakovosti življenja in k bolj povezani družbi, pospešiti trajnostni razvoj Slovenije in izboljšati odnos družbe do naše dediščine.**
- **Uresničevanje teh ciljev se v skladu z mednarodnimi pogodbami, evropskimi priporočili in Ustavo RS zagotovi na ravni države, regij in lokalnih skupnosti.**

Struktura strategije

- Podrobnejši cilji strategije, ki so razdeljeni v tri podsisteme oz. nosilne stebre:

družbo, razvoj in **znanje** kot podlaga za:

_določitev operativnih ciljev širšega družbenega pomena

_razvojne usmeritve, ukrepe, nabor možnih dejavnosti

_javno razpravo in medresorsko usklajevanje, opredelitev dejavnosti za obdobje posameznih akcijskih načrtov

_monitoring in vmesno vrednotenje v izvedbeni fazi strategije za sprotne izboljšave ukrepov

_končno ovrednotenje uresničevanja ciljev strategije, učinkov in vplivov

Steber 1: DRUŽBA

● *Naša vizija je razvita, dejavna civilna družba, ki tudi s pomočjo dediščine in prek nje goji odgovorno državljanstvo, medgeneracijsko in medkulturno povezovanje, kar utrjuje socialno povezanost. To lahko dosežemo z jasno določenimi cilji, navedenimi v tem stebru. Cilji so usmerjeni v izboljšanje socialne participacije, ukrepi pa bodo koristili lastnikom dediščine, lokalnim skupnostim, nevladnemu sektorju, izvajalcem dediščinskih storitev in nosilcem kulturnih dejavnosti.*

Cilji stebra:

- **RC.1. Spodbuditi raznoliko uporabo in ponovno uporabo dediščine ter izkoriščanje njenih potencialov**
- **RC.2. Povečati učinkovitosti pravnega in finančnega okvira varstva in ohranjanja dediščine**
- **RC.3. Zagotoviti večjo usposobljenost in učinkovitost javnega sektorja varstva dediščine ter izboljšati medresorsko sodelovanje**
- **RC.4. Izboljšati kakovost življenja z ohranjanjem dediščine in spodbujanjem dediščinskih dejavnosti**

Steber 1: DRUŽBA

●Razvojne usmeritve (skupine ukrepov)

Spodbujanje kakovostnega in nenehnega obveščanja javnosti o dediščini

Spodbujanje posameznikov in dediščinskih skupnosti k med/večgeneracijskemu in medkulturnemu povezovanju pri oživljanju dediščine

Spodbujanje posameznikov in dediščinskih skupnosti k med/večgeneracijskemu in medkulturnemu povezovanju pri oživljanju dediščine

Zagotavljanje dostopnosti do dediščine vsem

Razvijanje ter širjenje znanj in dobrih praks za posredovanje dediščinskih vrednot

Krepitev vloge prostorov dediščine kot stičišč sodobne družbe in aktivnega preživljanja ter plemenitenja prostega časa

Spodbujanje prepoznavnosti dediščine doma in v mednarodnem prostoru

Steber 1: DRUŽBA

Primer ukrepov znotraj ene skupine ukrepov:

Spodbujanje prepoznavnosti dediščine doma in v mednarodnem prostoru

- I. Načrtno vključevanje dediščine na Unescove in druge mednarodne sezname.
- II. Vzpostavitev modelov učinkovitega upravljanja dediščine, vpisane na sezname.
- III. Medresorski dolgoročni načrt mednarodne predstavitve dediščine Slovenije in dejavnosti za promocijo teh predstavitev.

Za vsak ukrep je navedeno:

katere cilje naslavlja, kateri deležniki pri tem sodelujejo, ter nabor možnih dejavnosti izvajanja ukrepov

Steber 2: RAZVOJ

Pogoj za celostno ohranjanje dediščine je učinkovitejše sodelovanje med področjem varstva in drugimi področji. Javna služba varstva dediščine ima v Sloveniji dolgo tradicijo. Za učinkovito izvajanje razvojnih usmeritev te strategije pa se mora prilagoditi novim izzivom in potrebam družbe, kar pomeni, da mora njeno delo temeljiti ne samo na povezovanju z drugimi resorji, temveč predvsem na poglobljanju strokovnih znanj in vključevanju javnosti.

- Cilji stebra
- **RC.1. Spodbuditi raznoliko uporabo in ponovno uporabo dediščine ter izkoriščanje njenih potencialov**
- **RC.2. Povečati učinkovitosti pravnega in finančnega okvira varstva in ohranjanja dediščine**
- **RC.3. Zagotoviti večjo usposobljenost in učinkovitost javnega sektorja varstva dediščine ter izboljšati medresorsko sodelovanje**
- **RC.4. Izboljšati kakovost življenja z ohranjanjem dediščine in spodbujanjem dediščinskih dejavnosti"**

Steber 2: RAZVOJ

●Razvojne usmeritve (skupine ukrepov)

Vključevanje dediščine v razvojne in sektorske politike, zakonske in razvojne dokumente ter prostorske akte na državni, regionalni in občinski ravni

Sistemska zagotovitev virov financiranja ter uvajanje morebitnih davčnih in finančnih spodbud oz. ugodnosti

Vzpostavitev učinkovitega ravnanja s kulturnimi spomeniki v javni lasti

Krepitev skupne odgovornosti za dediščino

Načrtno spremljanje stanja za boljše načrtovanje obnove in oživljanja dediščine

Spodbujanje razvoja trajnostnega kulturnega turizma, kreativnih industrij in drugih novih produktov in storitev z uporabo dediščinskih virov

Steber 2: RAZVOJ

Primer ukrepov znotraj ene skupine ukrepov:

Vključevanje dediščine v razvojne in sektorske politike, zakonske in razvojne dokumente ter prostorske akte na državni, regionalni in občinski ravni

- I. Zagotavljanje sprejemanja odločitev na vseh ravneh (od politik do projektov) na podlagi vrednotenja njihovih vplivov na dediščino.
- II. Vključevanje dediščine v prostorske akte na državni, regionalni in občinski ravni.
- III. Vključevanje dediščinskih vsebin v evropske in nacionalne razvojne programe ter strateške dokumente države, regij in občin.

Za vsak ukrep je navedeno:

katere cilje naslavlja, kateri deležniki pri tem sodelujejo, ter nabor možnih dejavnosti izvajanja ukrepov

Steber 3: ZNANJE

Temelji dediščinskega znanja morajo biti postavljeni v formalnem izobraževanju, ki naj se na izkustveni ravni povezuje z dediščinskimi vsebinami. Dopolnjujejo ga vseživljenjsko izobraževanje, usposabljanje in sistem poklicnih kvalifikacij.

Raziskave in razvoj morajo prispevati k skupnim doktrinom in spodbujati izmenjavo in širjenje znanja na celotnem področju dediščine.

Cilji stebra:

- **ZC.1. Dvigniti raven znanj, veščin in vrednot, povezanih z dediščino**
- **ZC.2. Pridobiti mlade za ukvarjanje z dediščino**
- **ZC.3. Spodbuditi kakovostne dediščinske raziskave**
- **ZC.4. Vključevati dediščino v informacijsko družbo**

Steber 3: ZNANJE

●Razvojne usmeritve (skupine ukrepov)

Vključevanje dediščine v formalnem in neformalnem izobraževanju

Dopolnitev sistema izobraževanja in usposabljanja za ohranjanje dediščine

Zagotoviti usposabljanje ljubiteljev in strokovnjakov iz drugih sektorjev, ki so povezani z dediščino

Spodbujanje digitalizacije in spletne dostopnosti ter dolgoročne hrambe digitalnih dediščinskih vsebin

Spodbujanje večje uporabe e-storitev na vseh področjih dediščine

Spodbujanje kakovostnih aplikativnih raziskav in inovacij

Steber 3: ZNANJE

Primer ukrepov znotraj ene skupine ukrepov:

Vključevanje dediščine v formalnem in neformalnem izobraževanju

- I. Povezovanje dediščinskih vsebin v obstoječih učnih načrtih izbranih predmetnikov z izkušnjami v muzejih, pri objektu ali območju kulturne dediščine, pri nesnovni dediščini.
- II. Podpora sodelovanju izobraževalnih in dediščinskih ustanov, nevladnih organizacij in ustvarjalcev v vzgojnoizobraževalnih programih.

Za vsak ukrep je navedeno:

katere cilje naslavlja, kateri deležniki pri tem sodelujejo, ter nabor možnih dejavnosti izvajanja ukrepov

Hvala za pozornost

Barbara Kostanjšek, mlada raziskovalka
Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo
barbara.kostanjsek@bf.uni-lj.si, 01 320 30 78